

SKJEBNE ELLER PATOLOGI?

Klinisk erfaring med kryss-kulturell behandling av komplekse traumelidelser

Akiah Ottesen Berg

Psykolog, PhD

Oslo universitetssykehus & NORMENT KG Jebsen Centre for Psychosis Research

University of Oslo and Oslo University Hospital, Oslo, Norway

Oppsett

- **Er PTSD universelt?**
- Behandlingskultur?
- Erfaringer med stabiliseringsgrupper
- Veien videre?

Er PTSD universelt?

- PTSD
 - Lidelse
 - Med symptomer
 - Krever behandling
 - På sykehusnivå
- Men er det en spesifikk reaksjon i en gitt kultur på et visst tidspunkt
 - Slik som hysteria

Kulturelle forskjeller i uttrykk

- Hva er traumatisk?
 - Avhenger av kulturelle antagelser
 - Redsel, frykt og håpløshet (A2 kriteriet i DSM) er muligens viktigere enn hendelsen
- Gjenopplevelse
 - Valid på tvers av kulturer
- Unngåelse
 - Mindre kulturell konsistent
 - (Hinton and Lewis-Fernandez 2011)

Kropp

Somatisering

- Eksklusjonsdiagnose
- Stigma?
- Psykologisering?

(Rohlof, Knipscheer, & Kleber, 2014)

Carlos

Art L'brut i Lausanne

I tillegg

Traume forstyrrer fem brede systemer

- Personlig sikkerhet
- Tilknytning
- Rettferdighetsfølelse
- Identitet og rolle
- Eksistensiell mening

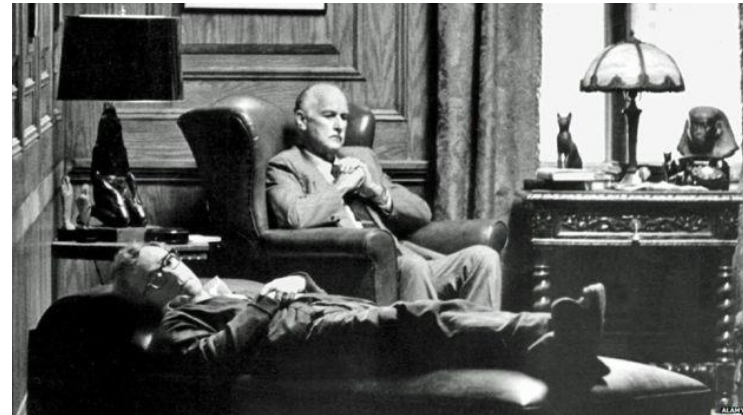
- Og påvirker funksjon

Silove 1999

Oppsett

- Er PTSD universelt?
- **Behandlingskultur?**
- Erfaringer med stabiliseringsgrupper
- Veien videre?

Hvordan behandler vi dette?

- Medisinsk modell
- Fokus i behandling
 - Diagnose
 - Evidensbasert behandling
 - Tilfriskning
 - Utskrivelse/avslutning
- Et lite fleksibelt system/Produksjonskrav
 - 1, 2, 3 linje tjeneste

Treffer vi?

- Innvandrers behov er i mindre grad dekket
 - Oftere innlagt på tvang
 - Høyere medisindosering

Straiton, Reneflot, & Diaz, 2014; Bhugra, 2004; Boydell et al., 2012

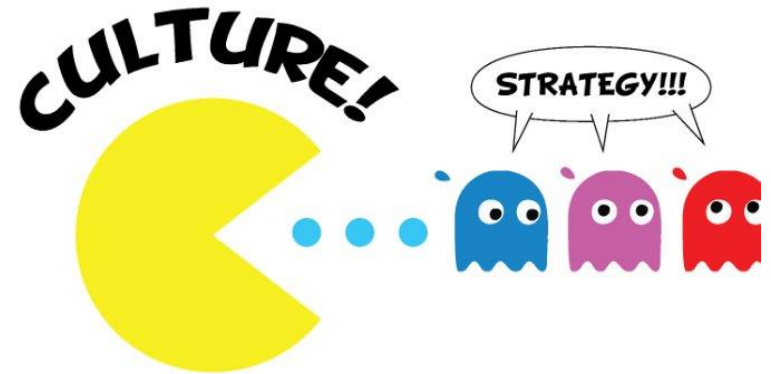
- Mindre tilfreds med sin behandling
 - Får mindre grad av psykologiske terapier
 - Og mer negativ effekt av det

Crawford, Thana et al. 2016

Kulturelle holdninger i norsk psykisk helsevern

- Tro
- Verdier
- Kunnskap
- Vurderinger
- Overtro

<https://www.linkedin.com/pulse/why-culture-transformation-starts-employee-experience-sean-hall>

Kultur er Atferd

- Normer
- Roller
- Skikker
- Tradisjon
- Vaner
- Moter

Den gode hjelper

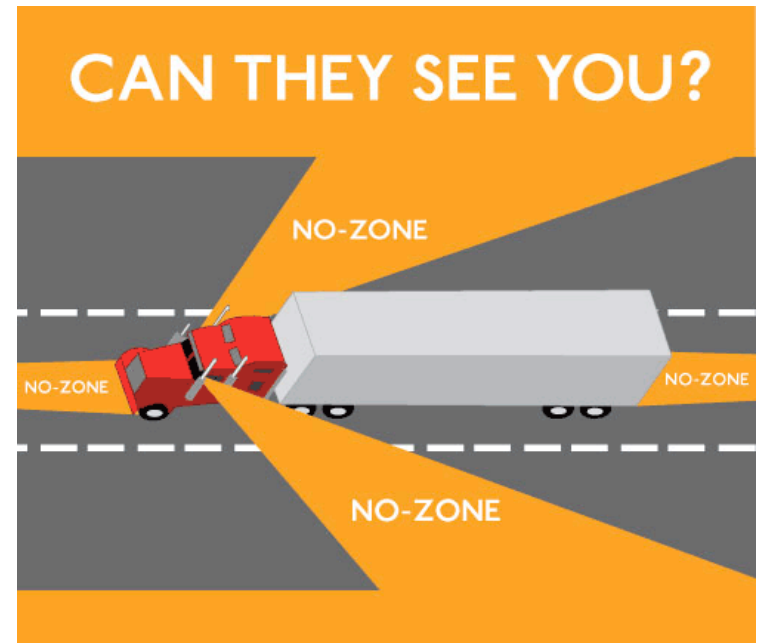

Annika With

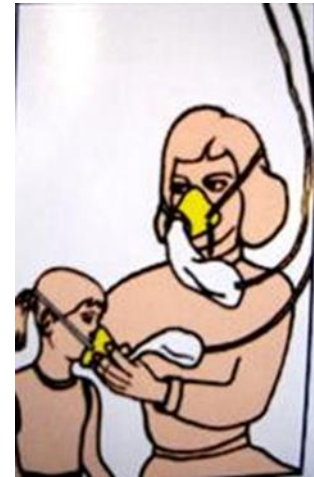
Kultur og selvhjelp

- Ansvar for eget liv, lykke og død
 - Ikke hvordan du har det men hvordan du tar det
- Skjebne/Determinisme
 - Eksternalisering
 - Ansvarsfraskrivelse
- Selvhjelp, min «blindspot»
 - «andreshjelp»

Behandlerrollen

- Tydelige profesjonelle grenser
 - Individualistisk kultur
 - Medisinsk modell
 - Psykoanalytisk

Put on your own
oxygen mask
before helping
those around you.

(Watters 2011)

Oppsett

- Er PTSD universelt?
- Behandlingskultur?
- **Erfaringer med stabiliseringsgrupper**
- Veien videre?

KIRKENS
BYMISJON

MODUMBADtt
- en kilde til liv

Utvikling av nye behandlinger

- Papirløse migranter fra Eritrea/Etiopia
 - Ustabil livssituasjon
 - Stress symptomer
 - Ikke utredet
 - (Berg and Treider 2012)
- Innvandrere fra en rekke land og kulturer
 - Påvist kompleks PTSD

Tilpasninger

- Hovedsakelig en gruppe med overlevende
- Fokus på stress over tid ikke traumatisk stress
- Fjernet oss fra symptom fokus
- Nye tema slik som diskriminering, tilhørighet og håp
- Vi ble rørt og viste det

Håpløshet er smittsomt

- Ikke gå ned med skipet, vi må bære håpet:
 - Ha fokus på ressurser, ikke symptomer
 - Vær kreativ, følg gruppen, vi må kunne tilpasse oss raskt
 - Ateoretisk klient fokus
 - Valider og støtte
 - Ta vare på hverandre
 - veiledning

Mark Bryan

Utfordringer, ikke symptomer

- Bekymringer om fremtiden,
- lite innflytelse på deres nåværende situasjon,
- påtrengende tanker,
- søvnevansker og mareritt,
- ensomhet,
- økonomisk avhengighet,
- utnyttelse og farer
- tristhet og depressive reaksjoner

Å definere begrepet selvhjelp

Shame vs. Blame

- Mer eksternalisering og skyld rettet mot andre istedenfor internalisering og skam.
- Mindre fokus på egen betydning i forskjellige situasjoner
- Sinne fremfor skyldfølelse
 - Reparasjon
 - «Børste»

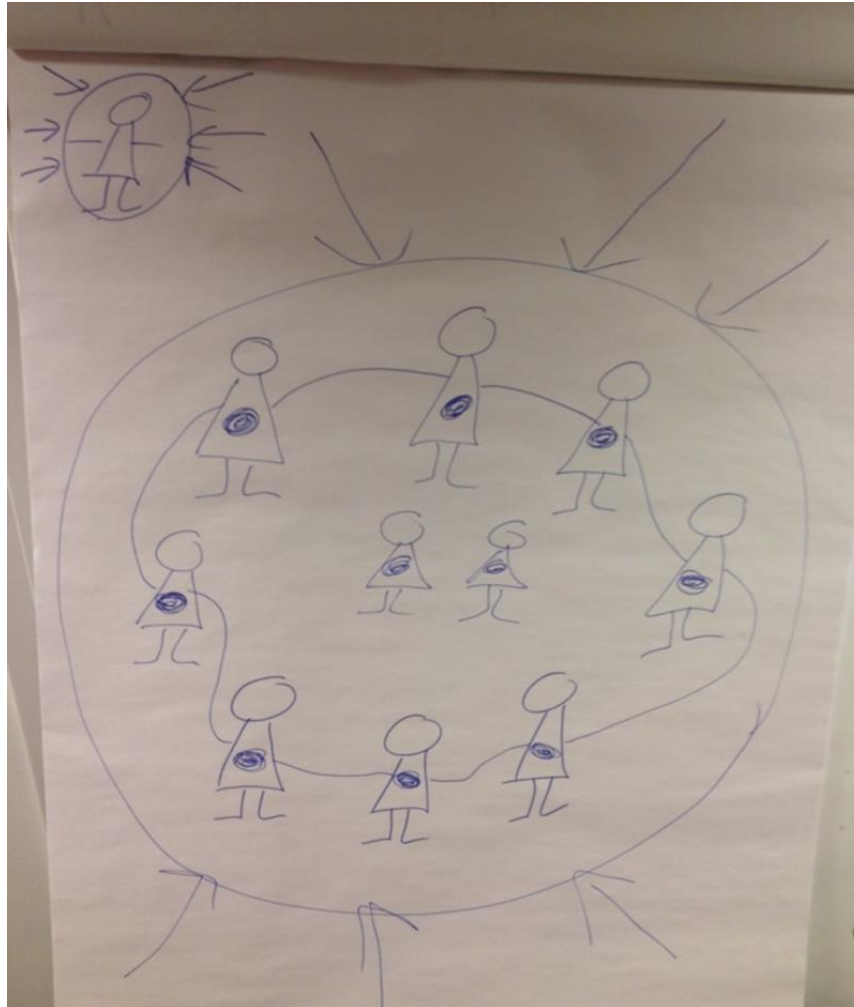

Kultur og samhold

- Meningen med livet er ofte bygd på grunnleggende identitet og tilhørighet
- Men innvandrere, spesielt flyktninger, er fjernet fra sin familie og kultur
- Et menneskers tanker om, og plass i verden, er utfordret
- Og sosial støtte fra egen etnisk gruppe er svært viktig for prognose etter traume
 - (Schweitzer, Melville et al. 2006)

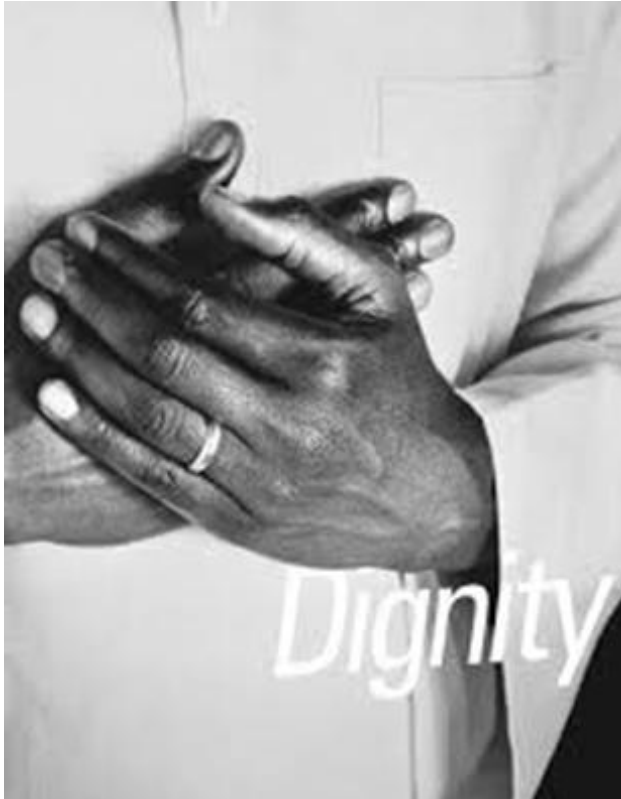

Tilhørighet

Verdighet

ikke nødvendigvis symptomlette

- Hadde manglet lenge
- Helsesenteret og gruppen som en korrigerende emosjonell erfaring
- Ikke en belastning men et menneske som er viktig

Helende ritualer

- Selve møtet kan være helende
- Stabilisering, regulering, avspenning, deling,
- MEN OGSÅ
- Lek, mat og selskap

Oppsett

- Er PTSD universelt?
- Behandlingskultur?
- Erfaringer med stabiliseringsgrupper
- **Veien videre?**

Veien videre

- Er opp til oss
 - Hvem skal tilpasse seg?
- En samfunnsoppgave som krever
 - Flexibilitet
 - Holdning om at folk har verdi
 - Tilhørighet
 - Sensitivitet
 - Holdning om at helse er en del av livet, ikke adskilt fra familie, jobb og fritid eller kultur.

Takk til de som «inhibit yonder»

Karin Holt

Annika With

Erfaringsrapport

Stabiliseringsgruppe for etiopiske og eritreiske kvinner ved
Helsecenteret for papirløse migranter i Oslo høsten 2012

Skrevet av

Akiah Berg og Margrethe Treider

Margrethe Treider

Referenser

- Berg, A. O., & Treider, M. (2012). *Erfaringsrapport: Stabiliseringsgruppe for etiopiske og eritreiske kvinner ved Helsesenteret for papirløse migranter i Oslo høsten 2012* Retrieved from Røde Kors Oslo:
- Bhugra, D. (2004). Migration and Mental Health. *Acta Psychiatr Scand*, 109, 243-258.
- Boydell, J., Morgan, C., Dutta, R., Jones, B., Alemseged, F., Dazzan, P., . . . Fearon, P. (2012). Satisfaction with inpatient treatment for first-episode psychosis among different ethnic groups: a report from the UK AeSOP study. *Int J Soc Psychiatry*, 58(1), 98-105. doi:10.1177/0020764010382691
- Crawford, M. J., Thana, L., Farquharson, L., Palmer, L., Hancock, E., Bassett, P., . . . Parry, G. D. (2016). Patient experience of negative effects of psychological treatment: results of a national surveydagger. *Br J Psychiatry*, 208(3), 260-265. doi:10.1192/bjp.bp.114.162628
- Hinton, D. E., & Lewis-Fernandez, R. (2011). The cross-cultural validity of posttraumatic stress disorder: implications for DSM-5. *Depress Anxiety*, 28(9), 783-801. doi:10.1002/da.20753
- Rohlf, H. G., Knipscheer, J. W., & Kleber, R. J. (2014). Somatization in refugees: a review. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*, 49(11), 1793-1804. doi:10.1007/s00127-014-0877-1
- Schweitzer, R., Melville, F., Steel, Z., & Lacherez, P. (2006). Trauma, post-migration living difficulties, and social support as predictors of psychological adjustment in resettled Sudanese refugees. *Aust N Z J Psychiatry*, 40(2), 179-187. doi:10.1111/j.1440-1614.2006.01766.x
- Silove, D. (1999). The psychosocial effects of torture, mass human rights violations, and refugee trauma: toward an integrated conceptual framework. *J Nerv Ment Dis*, 187(4), 200-207.
- Straiton, M., Reneflot, A., & Diaz, E. (2014). Immigrants' use of primary health care services for mental health problems. *BMC Health Serv Res*, 14, 341. doi:10.1186/1472-6963-14-341
- Watters, E. (2010). *Crazy like us : the globalization of the American psyche*. New York: Free Press.

